

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради університету
25 червня 2026 року,
протокол № 13

Т.в.о. ректора, голова вченої ради
університету, доктор юридичних наук,
професор

Олег ОМЕЛЬЧУК

25 червня 2026 року

М.П.

М.П.

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«ПРАВОВІ ЦІННОСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ»
для підготовки на другому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня магістра
за спеціальністю D8 Право галузі знань D Бізнес, адміністрування та право
Освітня програма «Магістр права»

м. Хмельницький
2026

РОЗРОБНИК:

Доцентка кафедри, доктор філософії з права,
доцентка

17 червня 2026 року

Алла КІРИК

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри міжнародного та європейського права
17 червня 2026 року, протокол № 13

Завідувачка кафедри, міжнародного та
європейського права, кандидат юридичних
наук, доцентка

17 червня 2026 року

Світлана ЛОЗІНСЬКА

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми
18 червня 2026 року

Сергій КРУШИНСЬКИЙ

Декан юридичного факультету,
кандидат юридичних наук, доцент
18 червня 2026 року

Віктор ЗАХАРЧУК

Рішення методичної ради університету
18 червня 2026 року, протокол № 8.

Голова методичної ради університету,
кандидатка наук з державного
управління, доцентка
18 червня 2026 року

Ірина КОВТУН

Обліковий обсяг програми – 0,43 ум.др.арк.

ЗМІСТ

			Стор.
1.	Опис навчальної дисципліни	–	4
2.	Заплановані результати навчання	–	4
3.	Програма навчальної дисципліни	–	5
4.	Структура вивчення навчальної дисципліни	–	7
	4.1. Тематичний план навчальної дисципліни	–	7
	4.2. Аудиторні заняття		8
	4.3. Самостійна робота студентів	–	8
5.	Методи навчання та контролю	–	8
6.	Схема нарахування балів	–	8
7.	Рекомендована література	–	9
	7.1. Основна література	–	9
	7.2. Допоміжна література	–	9
8.	Інформаційні ресурси в Інтернеті	–	11

1. Опис навчальної дисципліни

1. Шифр і назва галузі знань	– D Бізнес, адміністрування та право
2. Код і назва спеціальності	– D8 Право
3. Назва спеціалізації	– немає
4. Назва дисципліни	– Правові цінності ЄС
5. Тип дисципліни	– вибіркова
6. Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	– другий
7. Ступінь вищої освіти, що здобувається	– магістр
8. Загальний обсяг вивчення дисципліни (кредитів ЄКТС / годин)	– 3 / 90
9. Форма семестрового контролю	– залік
10. Місце дисципліни в логічній схемі:	
1) попередні дисципліни	– немає
2) супутні дисципліни	– Україна в міжнародному правовому вимірі – Юридична іноземна мова – Проблеми нормотворення та правозастосування
3) наступні дисципліни	– Застосування Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод – Етичні стандарти правничої діяльності – Практика забезпечення конституційних прав людини
4) дисципліна пов'язана з такими вибічковими дисциплінами	– Громадянське суспільство в умовах правової реальності Європи та України – Захист прав в мережі Інтернет в Україні та Європейському Союзі – Захист прав споживачів за законодавством України та Європейського Союзу – Міжнародне антидискримінаційне право – Порівняльне кримінальне право України та держав Європейського Союзу – Правове регулювання туристичної діяльності в Україні та Європейському Союзі
11. Мова вивчення дисципліни	– Українська.

2. Програмні компетентності і заплановані результати навчання

Програмні компетентності, які здобуваються під час вивчення навчальної дисципліни	Загальні компетентності ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; ЗК 3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; ЗК 7. Здатність приймати обґрунтовані рішення ЗК 9. Здатність працювати в міжнародному контексті
	Спеціальні компетентності СК 1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності; СК 2. Здатність аналізувати та оцінювати вплив правової системи Європейського Союзу на правову систему України;

	СК 3. Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні СК 4. Здатність оцінювати взаємодію міжнародного права та міжнародних правових систем з правовою системою України.
Програмні результати навчання	РН 1. Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання; РН 2. Співвідносити сучасну систему цивілізаційних цінностей з правовими цінностями, принципами та професійними етичними стандартами; РН 3. Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження РН 10. Аналізувати взаємодію міжнародного права та міжнародно-правових систем з правовою системою України на основі усвідомлення основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування права; РН 12. Проводити порівняльно-правовий аналіз окремих інститутів права різних правових систем, враховуючи взаємозв'язок правової системи України з правовими системами Ради Європи та Європейського Союзу.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Цінності Європейського Союзу та їх юридичне значення

1. Європа: цивілізаційний вимір.
2. Цінності Європейського Союзу: поняття, юридичне значення та їх закріплення в установчих договорах.
3. Україна в європейському цивілізаційному просторі.

Тема 2. Права людини як правова цінність Європейського Союзу

1. Концепція прав людини в праві ЄС.
2. Інституції, органи, агенції ЄС, діяльність яких спрямована на захист прав людини. Діяльність Єврообудсмена.
3. Хартія ЄС про основоположні права 2000 р.: структура та юридична сила.
4. Взаємодія права Європейського Союзу та права Ради Європи у сфері захисту прав людини.

Тема 3. Верховенство права як найважливіша цінність сучасної демократичної держави

1. Верховенство права як найважливіша цінність сучасної демократії.
2. Сутність та зміст концепції належного врядування
3. Європейські та міжнародні правові основи права на належне управління.
4. Перспективи впровадження права на належне управління в законодавстві України.

Тема 4. Демократичні основи Європейського Союзу

1. Демократія як цивілізаційний феномен: поширення в світі та виклики сучасності.
2. Виміри поняття "демократія". Роль громадянського суспільства.
3. Демократичні основи Європейського Союзу.

Тема 5. Людська гідність як цінність Європейського Союзу

1. Поняття про людську гідність в міжнародних актах.

2. Людська гідність як цінність ЄС.
3. Захист гідності у праві Ради Європи.

Тема 6. Плюралізм як цінність у праві Європейського Союзу

1. Загальне поняття про плюралізм.
2. Види плюралізму.
3. Євроінтеграційний вимір плюралізму.

Тема 7. Солідарність як фундаментальна цінність Європейського Союзу

1. Нормативна основа солідарності в праві Європейського Союзу.
2. Поняття солідарності як цінності та принципу, що забезпечує існування суспільства.
3. Солідарність між державами-членами ЄС.
4. Мир і солідарність між народами як цінність ЄС.
5. Принцип солідарності і визначення правового статусу індивіда.
6. Солідарність між поколіннями.

Тема 8. Рівність і недискримінація як цінності права Європейського Союзу

1. Заборона дискримінації в міжнародному праві.
2. Види дискримінації.
3. Пряма дискримінація.
4. Непряма дискримінація.
5. Інші класифікації дискримінації.
6. Позитивні дії.

Тема 9. Толерантність як правова цінність Європейського Союзу

1. Поняття толерантності та його історичні витоки.
2. Поняття «злочин ненависті» і «мови ненависті». Поняття нетерпимості.
3. Протидія нетерпимості, «злочинам ненависті» і «мови ненависті» у праві Ради Європи та практиці Європейського суду з прав людини.

Тема 10. Свобода, безпека та правосуддя як цінності Європейського Союзу

1. Свобода, безпека і справедливість як цінності ЄС.
2. Простір свободи, безпеки і правосуддя.
3. Право на справедливий суд.

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин											
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання					
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
			Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС		Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1.	Тема 1. Цінності Європейського Союзу та їх юридичне значення	9	1	1	–	–	7	9	1	–	–	–	8
2.	Тема 2. Права людини як правова цінність Європейського Союзу	9	1	1	–	–	7	9	1	–	–	–	8
3.	Тема 3. Верховенство права як найважливіша цінність сучасної демократичної держави	9	2	2	–	–	5	9	1	1	–	–	7
4.	Тема 4. Демократичні основи Європейського Союзу	9	2	2	–	–	5	9	1	1	–	–	7
5.	Тема 5. Людська гідність як цінність Європейського Союзу	9	2	2	–	–	5	9	1	1	–	–	7
6.	Тема 6. Плюралізм як цінність у праві Європейського Союзу	9	2	2	–	–	5	9	1	1	–	–	7
7.	Тема 7. Солідарність як фундаментальна цінність Європейського Союзу	9	2	2	–	–	5	9	1	1	–	–	7
8.	Тема 8. Рівність і недискримінація як цінності права Європейського Союзу	9	2	2	–	–	5	9	1	1	–	–	7
9.	Тема 9. Толерантність як правова цінність Європейського Союзу	9	2	2	–	–	5	9	1	–	–	–	8
10.	Тема 10. Свобода, безпека та правосуддя як цінності Європейського Союзу	9	2	2	–	–	5	9	1	–	–	–	8
	Всього годин:	90	18	18	–	–	54	90	10	6	–	–	74

4.2. Аудиторні заняття

4.2.1. Аудиторні заняття (лекції, семінарські заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбачених тематичним планом.

4.2.2. Плани лекцій з передбачених тематичним планом тем визначаються в силабусі навчальної дисципліни.

4.2.3. Плани семінарських занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань визначаються в силабусі навчальної дисципліни.

4.3. Самостійна робота студентів

4.3.1. Самостійна робота студентів денної форми навчання включає виконання завдань.

4.3.2. Самостійна робота студентів заочної форми навчання включає виконання завдань.

4.3.3. Завдання для самостійної роботи студентів, а також порядок здобуття балів за самостійну роботу визначаються в силабусі навчальної дисципліни.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) традиційний усний виклад змісту теми;
- 2) слайдова презентація;
- 3) дискусія.

На семінарських та практичних заняттях застосовуються:

- дискусійне обговорення проблемних питань;
- вирішення тестових завдань.

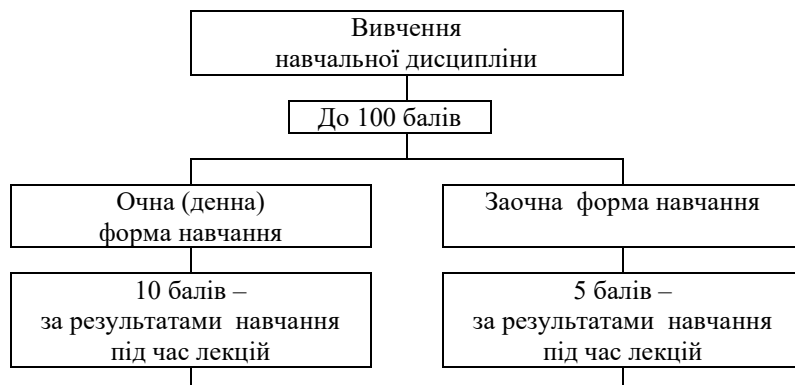
Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

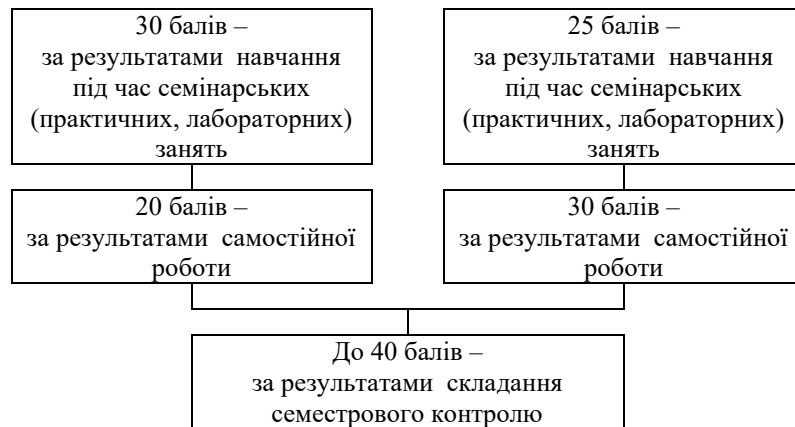
- 1) усне або письмове (у тому числі тестове) бліц-опитування студентів щодо засвоєння матеріалу попереднього заняття;
- 2) захист підготовленого публічного виступу

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі заліку. Залікова оцінка виставляється на підставі результатів поточного оцінювання або складання заліку, який проводиться у формі тестування. У випадку необхідності проведення заліку онлайн, він проводиться у формі тестування із застосуванням комп'ютерних технологій в режимі реального часу.

6. Схема нарахування балів

6.1. Наррахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

6.2. Обсяг балів, здобутих студентами під час лекцій, семінарських занять, самостійної роботи студентів визначаються у силабусі з дисципліни.

7. Рекомендовані джерела

7.1. Основні джерела

1. Ковалів М. В., Тимчишин Т. М., Ніканорова О. В. Основи права Європейського Союзу: навчальний посібник. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2020. 212 с. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/3227/1/%D0%9A%D0%9E%D0%92%D0%90%D0%9B%D0%86%D0%92%20%D0%9C.%D0%92.---%D0%9E%D1%81%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B0...--%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA-.pdf>
2. Консолідовані версії Договору про Європейський Союз (вчиненого в Маастрихті сьомого дня лютого тисяча дев'ятсот дев'яносто другого року) та Договору про функціонування Європейського Союзу (вчиненого в Римі двадцять п'ятого дня березня місяця року одна тисяча дев'ятсот п'ятдесят сьомого) від 30.03.2010 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b06#Text
3. Коментар до Договору про функціонування ЄС, Договору про ЄС та Хартії основоположних прав ЄС. URL: https://hcj.gov.ua/sites/default/files/field/komentar_do_dogovoru_pro_funkcionuvannya_je_s.pdf
4. Європейська інтеграція: навч.посіб. / За ред. Макаренка М.І., Хомутенко Л.І.; - Київ: Юрінком Інтер, 2023.- 344 с.
5. Добрянська Н.В. Актуальні питання адаптації законодавства України до критеріїв ЄС:навч.посіб. /Добрянська Н.В. .- Київ: Юрінком Інтер, 2025.- 544 с.
6. Хартія Європейського Союзу про основоположні права. URL: <https://ccl.org.ua/posts/2021/11/hartiya-osnovnyh-prav-yevropejskogo-soyuzu/>

7.2. Допоміжні джерела

1. Бориславська О. М. Загальноєвропейські конституційні цінності як основа європейської моделі конституціоналізму. Конституційне право та конституційний процес в Україні. 2015. № 2. С. 54-58.
2. Забокрицький І.І. Демократія як цінність, на якій побудований Європейський Союз: сучасні тенденції у світлі питання «дефіциту демократії» у Європейському Союзі. Порівняльно-аналітичне право. Вип. No1. – 2019. – с. 31-35. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/2458fbfb-735b-4d8d-8b2a->

3. Камінська Н. В. Правові цінності Європейського Союзу та їхній вплив на національні правопорядки. *Право України*. 2024. № 7. С. 56-77. URL: <http://jnas.nbu.gov.ua/article/UJRN-0001517407>
4. Добрянський С. Хартія основних прав Європейського Союзу як регіональний праволюдний стандарт. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2013. № 3. С. 23-30. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vapny_2013_3_5
5. Кірик А.Ю., Романюк В.А. Ефективність повноважень Верховного представника ЄС з питань закордонних справ і політики безпеки у сфері зовнішньої політики. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2025. № 3. С. 500-504. URL: http://www.lsej.org.ua/3_2025/122.pdf
6. Ковалів М.В., Тимчишин Т.М., Ніканорова О.В. Основи права Європейського Союзу: навчальний посібник. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2020. 212 с. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/3227>
7. Курільчук, Д. (2023). Проблема «дефіциту демократії» в Європейському Союзі. *Scientific Collection «InterConf»*, (154), 223–225. URL: <https://archive.interconf.center/index.php/conference-proceeding/article/view/3332>
8. Мельничук В. ТОЛЕРАНТНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО АКЦІОПРОСТОРУ. *Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії*. 2025. Випуск 59, с. 157–163. URL: https://fps-visnyk.lnu.lviv.ua/archive/59_2025/19.pdf
9. Морозова С. Є. Заборона дискримінації за Європейською конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод і національним законодавством України [Електронний ресурс] / С. Є. Морозова, В. І. Труба. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 18 : Економіка і право*. 2015. Вип. 27. С. 221-227. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_018_2015_27_33
10. Мушак Н. Розвиток концепції європейської солідарності у праві Європейського Союзу. Підприємництво, господарство і право. 2020. № 9. С. 254-258.
11. Ніколенко Л.М. Принципи права Європейського Союзу як критерії оцінки ефективності правової інтеграції. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2025. № 2. С. 1251-1255. DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.02.189>.
12. Радишевська О. Р. Гендерна рівність у праві ЄС: шлях імплементації в Україні : зб. матер. наук.-пр-акт. круглого столу «Забезпечення гендерної рівності: проблеми теорії та практики» (м. Київ, 23 травня 2024 року) / ред. кол.: К. Б. Левченко, А. І. Берlach, І. А. Мацелюх, О.Р. Радишевська. Київ : «Талком», 2024. С. 16–20.
13. Радишевська, О. (2025). ПРАВО ЄС ЩОДО ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ ТА ПРАКТИКА СУДУ СПРАВЕДЛИВОСТІ ЄС: ПОГЛЯД ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ СТАТУСУ УКРАЇНИ ЯК КАНДИДАТА В ЧЛЕНИ ЄС. *Судова експертиза*, (1), 23–31. <https://doi.org/10.32782/forensic.science.2025.1.4>
14. Рим О.М. Співвідношення принципів рівності та недискримінації у практиці Суду Європейського Союзу. *Право і суспільство*. 2019. № 4. С. 330–336. DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736-2019-4-49>.
15. Свобода вираження поглядів. Міжнародні стандарти, практика Європейського суду з прав людини і національне законодавство України в умовах воєнного стану. Огляд правових підходів. Серія: Свобода слова і національна безпека. – Київ: УНЦПД, 2022. – 25 с. URL: https://ucipr.org.ua/images/files/1750/1750_file.pdf
16. Свобода вираження поглядів: проблеми імплементації європейських стандартів в Україні : матеріали науковопрактичного круглого столу (м. Суми, 24 травня 2024 р.). – Суми : Сумський державний університет, 2024. – 189 с. URL: https://kmeep.law.sumdu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/06/kruglyi_stil_mediachair_2024.pdf
17. Шевчук С. В. Принцип верховенства права як основа доктрини європейської ідентичності та конституційна ідентичність держав-членів ЄС // *Вісник*

Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2026. Вип. 92. Ч. 5. URL: <https://visnyk-jurisuzhnu.com/wp-content/uploads/2026/01/92-part-5.pdf>

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Офіційний сайт ЄС. URL: <http://europa.eu.int>
2. Законодавство Європейського Союзу - <http://eur-lex.europa.eu/>
3. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України - <https://www.rada.gov.ua/>
4. Урядовий портал - <https://www.kmu.gov.ua/>